

NAKKĪRAR: TIRUMURUKĀRRUPPAṬAI, ÚTBAIGAZÍTÁS MURUKAṆ URUNKHOZ

Fordította, a bevezetőt és a jegyzeteket írta:

FERENCZI ROLAND

A tamil irodalom történetében a 317 soros Tirumurukārruppaṭai, avagy *Útbaigazítás MurukaṆ Urunkhoz*, a legkorábbi vallásos költemény, amely nem csak a korai tamil irodalom páratlan alkotása, de mind a mai napig népszerű a dél-indiai hinduk körében. Két irodalomtörténeti kor határát jelképezi, ugyanis egyszerre része az ókori *caṅkam* irodalomnak, ugyanakkor már része a középkori vallásos *bhakti* irodalom kánonjának is. Műfaját tekintve nem csupán himnusz, de ún. „útbaigazító költemény” is (*ārruppaṭai*), melyben a költő Nakkīrar instrukciókat ad hallgatósága, olvasói számára, miként juthatnak az istenség közelébe, hol találják szent templomait és hogyan nyerhetik el kegyét és mesés ajándékait.

A mű központi alakja egy pre-árja tamil istenség, MurukaṆ, aki már az észak-indiai eredetű védikus-*brāhmanikus* vallás dél-indiai megjelenése előtt is a tamil pantheon egyik alakja, ha nem a legfontosabb istensége volt. MurukaṆ Korravai hadistennő fia. Más, korai *caṅkam* szövegekből atyjáról nem értesülünk. MurukaṆ eleinte a hegyvidékekkel és a hegyi emberekkel állt közeli kapcsolatban, örködött a vadászatok felett, ugyanakkor ő volt a legfőbb vadász és harcos, a legfőbb szerető, aki megszállja a szép lányokat.¹ Ellensége Cūr, vagy CūraṆ, aki rosszindulatú démonként a hegyoldalakat járva csábította el az arra tévedő hegyi leányokat. MurukaṆ alakja már az ótamil *caṅkam* irodalomban is több helyütt felbukkan. A *Puraṇāṇūru* 23. verse és az *Akanāṇūru* 59. verse a „Cūr démont megölő MurukaṆ”-ról, az *Akanāṇūru* 22. verse hatalmas kezeiről szól, amelyek eltörlik a föld színéről a neki be nem hódolókat, a *Patirruppattu* 11. 6. MurukaṆ-ról, mint szörnyű haragú, győzedelmes hősről beszél. Ugyanitt a 118. vers az erős kutyákkal érkező Murukuról szól, akit a 158. versben kutyaí, mint tigrisek csoportja követnek. A *Puraṇāṇūru* 56. verse

¹ CLOTHEY, F. W. – RAMANUJAN A. K.: *The Many Faces of MurukaṆ: The History and Meaning of a South Indian God*. The Hague – New York, 1978, 26.

a páva-zászlójú, páva hátán utazó, legyőzhetetlen, fényesen izzó² Ceyyōṅ-t említi. Más versekből tudjuk, hogy Murukaṅ képes az embereket megszállni és megbetegíteni, amely betegségeket a neki bemutatott áldozatokkal lehetett meggyógyítani.³ Ikonográfiájának sajátosságai, hogy általában igen fiatal; vörösszínű; egy vagy hat feje van; kettő, vagy tizenkettő karja van; lándzsát, íjat és nyilat, kardot, villámot és fejszét tart; páva hátán, vagy néha elefántja hátán ül; vörös zászlóján kakas díszleleg és két felesége, Teyvayāṇai (Indra/Intiraṅ lánya) és Valli (egy hegyi vadásztörzs lánya) fogják közre. Korai kultuszához tartozott az eksztatikus *veriyāṭṭam* körtánc, amelyet gyakorta Murukaṅ papja (vēlaṅ 'a lándzsás') mutatott be.⁴

Murukaṅ alakja később a *brāhmanikus* / hindu istenek világába olvad és összefonódik Śiva fiának karakterével (Skanda, Kārttikeya, Subrahmanya, Kumāra), mitikus életrajza feltöltődik Skanda történeteivel, végül elválaszthatatlanul összeolvadnak.⁵ A folyamat minden bizonnyal már a keresztény időszámítás körüli évszázadoktól elkezdődött, Nakkīrar költeményének keletkezésekor pedig már végbement a tradíciók egyesülése és a versben Murukaṅ alakja immár a *brāhmanikus* és az ősi tamil vallásosság szintéziseként jelenik meg.

A mű – hagyományos besorolása szerint – az első költeménye az ótamil *Pattuppāṭṭu* (Tíz Ének) gyűjteménynek. A *Tirumurukāṛruppaṭai* keletkezését szokás a Kr.u. 3. századra is tenni, azonban szinte biztosra vehető, hogy a gyűjtemény többi költeményéhez képest (Kr.u. 1-3. sz.) későbbre, a Kr.u. 4-6. századokra szükséges kelteznünk.⁶ A kései keltezés alapja a *brāhmanikus* vallás jellegzetességeinek, mitikus és rituális hagyományának megjelenése a szövegben, amely együtt jár szanszkrit terminusok átvételével, amelyek lazán, de átszövik a költeményt. A művet hagyományosan a középkori vallásos tamil *bhakti* irodalom is magáénak érzi, így a śaiva *Paṇṇiru Tirumurai*-nak is része lett (11. könyv), Nakkīrar pedig Nakkīratēvar Nāyaṅmār néven a śaiva költőszentek egyikévé vált.

A költemény, mint a korai tamil irodalom mindegyik alkotása, időmértékes, versmértéke az *akaval* és az *āciriyappā* szabályait követi,⁷ melyet fordításomban – a szöveg pontosságát szem előtt tartva – nem állt módomban visszaadni. A vers alap-

² Murukaṅ-t gyakorta ábrázolja a caṅkam irodalom tűzhöz, vérhez, naphoz hasonlóan vörösen izzónak, ragyogónak, sugárzóknak. ZVELEBIL, Kamil Václav: *Smile of Murugan. On Tamil Literature of South India*. Leiden, 1973, 127.

³ HART, George L. III.: *The Poems of Ancient Tamils. Their Milieu and Their Sanskrit Counterparts*. Berkeley, 1975, 23.

⁴ ZVELEBIL, Kamil Václav: A Guide to Murukaṅ. *Journal of Tamil Studies* 9, 1976, 5.

⁵ ZVELEBIL, Kamil Václav: *Tamil traditions on Subrahmanya-Murugan*. Madras, 1991, 6-12.

⁶ Zvelebil Kr.u. 400-450-re teszi a szöveg keletkezését. ZVELEBIL, Kamil Václav: *Lexicon of Tamil Literature*. Leiden – New York – Köln, 1995, 679-681.

⁷ MAJOR István – TÓTFALUSI István: *A tamil irodalom kistükre*. Budapest, 1978, 293-297. Az egyes versmértékekhez ld. ZVELEBIL 1995 (i. m.) vonatkozó szócikkeit.

hangulatát a *pāṭāṅṅinai*⁸ rendszere határozza meg. Hat részéből az első az istenség szépségére, Cūraṅ megölésére és két szent helyre, Kūṭal-ra és Tirupparaṅkuṅram-ra fókuszál; a második rész Tiruccir templomáról szól; a harmadik rész Tiruvāṅkuṅkuṅti szentélyéről mesél; a negyedik rész Tiruvērakam templomát; az ötödik rész Murukan heggyvidéki játszadozásait; a hatodik rész Paḷamutircōlai templomát dicsőíti.

A mű először a tamil irodalmi reneszánsz alatt, 1889-ben jelent meg nyomtatásban (szerk. U. Vē. Cāminātaiyar) Naccinārkkinīyar középkori kommentárjával, az ókori *Pattuppāṭṭu* antológia részeként. Később 1911-ben Āṅumuka Nāvalar kommentárjával együtt jelenik meg, 1924-ben pedig Pseudo-Parimēlaḷakar kommentárjával is, melyet napjainkig további kiadások követnek.⁹ Angolul először 1959-ben jelenik meg (Āti Kumarakurupara Aṭikal: *Tirumurukārruppaṭai uraikkottu...* Collection of 5 commentaries and English translation by N. NARAYANAN. Śrīvaikuṅtam, 1959.). A szövegkiadások sorából kiemelkedik a kiváló francia fordítás (*Un texte de la religion Kaumāra: Le Tirumurukārruppaṭai*. Szövegkiadás, fordítás és kommentár: FILIOZAT, Jean. Pondichéry, 1973.), illetve Kamil Václav Zvelebil angol fordításai (A guide to Murukan, intr. and transl.: ZVELEBIL, K. V. *Journal of Tamil Studies* 10, 1976, 140-155; A guide to Murukan, intr. and transl.: ZVELEBIL, K. V. *Journal of Tamil Studies* 11, 1977, 82-105.). A szöveg fordításakor mindkettő nagy segítségemre volt.

A mű először jelenik meg magyarul. A fordítás – a magyar és a tamil nyelv sajátosságainak köszönhetően – szinte sorra pontosan követi az eredeti szöveg szerkezetét, azonban az igeneves szerkezetekre épülő hosszú mondatokat és a szövevényes jelzős szerkezeteket helyenként igyekeztem feloldani, külön mondatokra tagolni, sorok változtatásával a magyar szemnek is befogadhatóbbá tenni.

⁸ A tamil irodalmi hagyományban az akam és a puṅam költészet témáinak ábrázolására hét „kategóriát” (*tiṅai* ’hely’) találunk, melyek pontosan meghatározott cselekménnyel, megszokott fő- és mellékszereplőkkel, a történések helyét, idejét, védőistenségét pontosan leíró szabályrendszerrel rendelkeztek. MAJOR – TÓTFALUSI: i. m. 12. A *pāṭāṅṅinai*-ban írt versek a hős / istenség személyére, hírnevére, a cselekedetei mögött megbúvó személyiségére koncentrálnak. A *Purapporuḷ Venpāmālai* szerzője, Aiyaṅāritanār (Kr.u. 9-10. sz.), szerint a *pāṭāṅ* versre jellemző, hogy az a hős éleselméjűségére, nagyvonalúságára, erejére és együttértésére fókuszál. SUBBIAH, Ganapathy: *Roots of Tamil Religious Thought*. Pondicherry, 1991, 116.

⁹ Ld. ZVELEBIL 1995: i. m. 680-681.

NAKKĪRAR: *TIRUMURUKĀRṚUPPAṬAI,*
*ŪTBAIGAZĪTĀS MURUKAṆ URUNKHOZ*¹⁰

1. Tirupparaṅkunram¹¹

Ő hoz a világnak örömet, ki jobb oldalon emelkedik s száll,
Mint a tengerből kelő, sokat imádott Napkorong.
Ő a szüntelenül ragyogó, messzire világítva sugárzó fény,
Akinek tudatlanságot legyőző erős lába
Oltalmazza híveit, és akinek villámhoz hasonló
Széles karja elpusztítja az ellenségeit,
Folttalan erényű hitvesének ragyogó homlokú férje ő.

Húvösek és illatosak az erdők, ahol a szertefoszló fényű ég
Tengert magába szívó telt fekete felhőiből kövér cseppekben
Hull az első eső, s a vastag törzsű kaṭampa fák¹² virágba borulnak és sötétséget
hoznak.

A kaṭampa fák szekérkerék-kerek virágaiból készült hús füzér ring az ő mellkasán.
(1-11.)

A távoli, magas hegyeken, hol karcsú bambuszok tornyosulnak,
Csodálatos még nézni is
A csilingelő bokalánc ölelte kicsi, ragyogó, vörös lábfejüket,
Az oszlopcombjukat, íves derekukat, bambuszhoz hasonló karjaikat,
Bíboratkák színéhez hasonló festetlen virágruháikat,
A szemérmüket takaró néhány fonalat, melyeken aranyérmék sorakoznak,
Csodás szépségüket, melyet nem emberi kéz alakított,
S fényes, *nāval*-nak nevezett aranyékszereiket.¹³
Messziről ragyog hibátlan testük.
Barátaik által fésült, olajos hajfürtjeik közé

¹⁰ A fordítás a GRETEL (Göttingen Register of Electronic Texts in Indian Languages) adatbázisán elérhető szövegverzió alapján készült. <http://gretel.sub.uni-goettingen.de/gretel/4_drav/tamil/pm/pmo67__u.htm> (letöltés ideje: 2018. október 28.)

¹¹ Kunru, vagy Kunram 'a hegy', ma Tirupparaṅkunram (Madurai mellett). Murukaṅ egyik legfontosabb szentélye, a hagyomány szerint az istenség itt házasodott össze Intiraṅ lányával, Tēvacēṅā/Teyvayāṅai-jal.

¹² *Neolamarckia Cadamba*, vö. szkt. *kadamba*-, *kalamba*-, pkt. *kadamba*, *kayamba*-.

¹³ Tam. *nāval* vö. szkt. *jambu/jambū*. Utalás a Meru hegyről lezúduló mitikus Jambū folyóra, amelynek vize tkp. a *jambū* (tamilul *nāval*) hatalmas gyümölcsseinek leve. A szöveghely a Jambū folyóból nyert aranyra utalhat. Vö. szkt. *jāmbūnada*.

Vörösszárú *veŕci*¹⁴ aprócska szirmait,
 S zöldszárú *kuvalairól*¹⁵ szakított hibátlan szirmokat tűznek,
 Isteni fejdíszek úgy festenek, mint a jobbra tekeredő csigavonalú kagyló.
 Tilakával díszített, illatos szent homlokuk
 Tátottszájú *makarához*¹⁶ hasonló díszekkel ékesített.
 Maradéktalanul felkötött hibátlan hajfürtjeikbe
 Nagy, hús *caņpaka*¹⁷ virágokat tűznek és a bolyhos virágú
*Marutam*¹⁸ fa sötét szirmait is ragyogó fürtjeikbe fűzik,
 Víz alatt nőtt ágak végén gyönyörűen fakadó,
 Vörös virágbimbókból szőtt füzérekkel együtt.
 Szép fülükre *piņti* fa¹⁹ ragyogó hajtásait akasztják, amelyek
 Kiváló ékszerekkel borított mellkasukat simítják.
 Keményszárú, illatos szantálfa kellemes színű balzsamával,
 akárha mézillatú *marutam* virágaival, *kōņkam*²⁰
 Hegyes bimbóihoz hasonló fiatal mellüket bekenték, virágzó *vēņkai*²¹
 Kiváló porával is bedörzsölve.
 A *veļlil*²² zsenge leveleit leszakítva s szórva felajánlják
 A kakasjelű,²³ győzedelmes és pusztító hős zászlajának,
 „Élj hosszú életet” mondják —
 Az égi leányok²⁴ sokkakil együtt
 Énekelnek, hangjuk visszhangzik a ragyogó hegyek között,
 Így táncolnak a virágos ligetben.
 A hegyek lankáin, mely oly sűrű a fáktól,
 Hogy még a nőstény majom sem tudja az utat,
 A méhek sem rajzanak a fényes, virágzó *kāntal*-ból
 Készült nagy hús koszorút viselő isten körül. (12-44.)

¹⁴ *Ixora Coccinea*.

¹⁵ *Nymphaea Stellata Willd* 'kék vizililiom'.

¹⁶ A *makara* (< szkt. *makara*) első sorban egy mitikus tengeri szörnyet (néha krokodilt, delfint) jelent, ebben a kontextusban azonban valószínűbb, hogy cápára (*makara-miņ*) utal.

¹⁷ *Michelia Champaka* Linn.

¹⁸ *Terminalia Arjuna*, vagy *Terminalia tomentosa*.

¹⁹ *Saraca Indica* Linn.

²⁰ *Cochlospermum gossypium*.

²¹ *Pterocarpus marsupium*.

²² *Feronia elephantum* 'bengálbirs'. Vö szkt. *bilva*-, *vilva*-.

²³ Murukāņ jelvénye a kakas, amely gyakorta jelenik meg zászlaján.

²⁴ *Cūraramakaļir* vagy más neveken *varaiyaramakaļir*, vagy *vāņaramakaļir* 'égi/mennyei leányok'.
 A költemények tanúsága szerint az ígéreteket, esküket elöttük ildomos letenni.

Ő, miután a földet határoló hideg tengerbe belépett és vizét felkavarta,
 A Cūr²⁵ démon gyökereit kivágta fénylő hegyű hosszú lándzsájával.²⁶
 Bozontos hajú, hatalmas szájú, görbefogú,
 Örvénylő, zöld szemgolyójú és kegyetlen tekintetű,
 Szemüket forgató baglyokkal és hatalmas melleit csapkodó,
 Füléről lógó mérges kígyókkal lépkedő, vastaggyomrú,
 Örjögő léptű, rémisztő démonlány²⁷ görbe ujjai játszanak a vérben,
 Hegyes karmait a szemgolyókba fúrva megeszi azokat,
 S a búzló fekete fejet fényes karperecű széles kezében tartva,
 Rettogést okozva énekel a gyilkos, s diadalmas harcmезőn,
 Szájával zsíros tetemet rág és imbolygó vállakkal *tunaṅkai*²⁸ táncol. (45-56.)

Az egy testben két különböző formájú²⁹ démon felé
 Murukaṅ hat különböző formában,³⁰ félelmet okozva jött,
 S azért, hogy az *asurák*³¹ nagy diadalát megakadályozza, a hajló fűrtű
 Mangófa gyökerét kivágta,³² hibátlan győzelmet aratva így.
 Határtalan a dicsősége a vörös lándzsás Murukaṅ-nak.
 Ha kiváló elmével közeledsz a Vöröslábú felé,
 A helyes cselekvés tanát megismerve, az érzéseket leigázva,
 Ha vágysz rá, hogy útra kelj sok jó cselekedettel,
 Elnyerve a Jótól szívednek édes vágyait,
 Most tiéd lesz korábbi tetteid gyümölcse.

²⁵ Cūraṅ, más nevén Cūrapatumaṅ < szkt. Śūrapadma, Kaśyapa szent bölcsnek és egy *asura* hercegnek Surasā-nak a fia volt, akit a hagyomány szerint Skanda (Murukaṅ) ölt meg.

²⁶ Murukaṅ (Vēlaṅ 'a lándzsás') legfőbb fegyvere a lángoló lándzsa, amely sosem téveszt célt és mindig visszatér elhajítója kezébe.

²⁷ A démonlányok (*pēymakaḷ*) a csatamezőn Murukaṅ dicsőségére táncot lejtének.

²⁸ A *tunaṅkai* ősi tamil tánc, amely a csaták után bemutatott rítusokhoz kapcsolódik. Murukaṅ édesanyját, a hadistennő Korraivait a *Perumpāṇāruppaṭai* (459. sor) a „*tunaṅkai* tánc szép istennőjé”-nek nevezi.

²⁹ Cūr démonnak két neve (Cūraṅ és Patumaṅ) és két alakja volt (emberi teste és lófeje).

³⁰ Murukaṅ születésekor hat különböző gyermek formájában jelent meg, akiket a Kṛttikāk neveltek (vö. Kārttikeya). A gyermekeket Umā egyesíti ölelésével, így lesz az istenségnek hat feje és tizenkét karja. Cūraṅ ellen ismét, hat különböző alakban jelenik meg.

³¹ Tam. *avuaṅ* < szkt. *asura*-, 'démon', 'gonosz szellem', 'az istenek ellensége'.

³² A tamil hagyományban az uralkodóknak meghatározott fajtájú szent őrzőfájuk (*kāvalmaram*, *kaṭimaram*) volt, amely a palota körüli katonákkal őrzött ligetben állt. Ezek gyökerének kivágása az égi kapcsolatok elvágását, az uralkodó legyőzését jelentette.

Csatára vágyva a távolban felvonták a magas, hosszú zászlót
 Csíkos labdákkal együtt, bábokat felakasztva,³³
 S legyőzték az ellenséget a kevés harcot látott kapuknál.
 Az Istenő³⁴ lakik itt, a bűn nélküli vásároknál,
 Házak szegélyezte utcák közt. Kūṭal³⁵ várostól nyugatra, ahol
 Sötét mocsarú széles mezőkön nyíló, s virágba boruló
 Tüskés szárú lótoszon alvó méhek
 Dongják körül reggel a mézillatú *neytal*³⁶ virágait, napkeltekor
 Nyíló szemhez hasonlóan virágzó, pompás tavi virágok körül
 Felhangzik a csodás szárnyú méhek zizegése.
 Kunram, a hegy hol az Úr lakik, ám nem csak ott találsz. (46-77)

2. Tirucciralaivāy (Tiruccentūr)³⁷

Murukan̄ éles hegyek okozta mély hegektől barázdált fejű,
 Nem hervadó virágú *ōṭai* díszekkel³⁸ és
 Két oldalon ringatózó, csilingelő csengettyűkkel ékes,
 Fékezhetetlen erejű elefánton³⁹ lovagol, mely sebes,
 Mint a felemelkedő szél s gyors léptű, mint Kūrru, a halálisten.⁴⁰ (78-82.)

Öt különböző részből álló,⁴¹ különféle csillogó
 Gyémántokkal ragyogó, villám fényességű,
 Pompás koronát visel sugárzó fején.
 A tündöklő lógó, tökéletes arany fülbevalók,

³³ A labdák és bábok a vár kapuinál felállított zászlóra voltak felakasztva, a bábok csíkos labdákkal játszadozó fiatal leányokat ábrázoltak. A funkciójuk az ellenség provokálása volt, továbbá hogy nevetségessé tegyék az ellenséget, akiket a labdák jelképeztek, és akiket a csata után az a szomorú sors várt, hogy hadifogolyként „játékszerek lesznek”. A szokás ugyanakkor a könnyű győzelem üzenetét is hordozta.

³⁴ Tiru (vö. szkt. *Śrī*), Viṣṇu hitvese.

³⁵ Más nevén Maturai (ma: Madurai), a Pāṇṭiyák fővárosa volt.

³⁶ *Nymphae lotus alba* 'fehér lótosz'.

³⁷ Tiruccentūr (Tirunelveli közelében), a Bengáli-öböl partján. A hagyomány szerint Murukan̄ itt győzte le Cūraṇ-t, a démonok királyát.

³⁸ Elefánt homlokdisze/homlokszalagja.

³⁹ Murukan̄ hatásállata eleinte az elefánt, később a páva lesz. Jelvényével, a kakassal együtt mindhárom a mai napig alapjaiban meghatározza az istenség ikonográfiáját.

⁴⁰ Kūrruvan̄ a halál istene, más nevén Kūrru, vagy Mīli. Az emberekért a kijelölt időben érkezik, általában baltával, vagy buzogánnyal jár.

⁴¹ Az uralkodói korona öt része (*muṭi*, vagy *uruppukaḷ*): 1.) *tāmam*, az alsó része, amely a koponyát övezi; 2.) *mukuṣam*, a fejdísz felső részének alapja; 3.) *patumam*, a felső részt díszítő lótosz; 4.) *kimpuri*, felső köralakú rész; 5.) *kōṭakam*, a korona csúcsa.

Mint a messziről világító fényes Holdat környező,
 Tőle soha el nem távolodó csillagok, úgy ragyognak.
 Fénylő arcai megjelennek azok szívében,
 Kik hibátlan fogadalmait beteljesítették.
 A tudatlanságot eltörölve a hatalmas, sötét világot ragyogja be
 És sugarakat bocsát ki az egyik arca. Egy másik arca
 Az őt imádvá esdeklőket kedvesen, szeretetét
 kiárasztva, ajándékokkal halmozza el. Egy másik arca
 A szent himnuszokat éneklő, hibátlan
antaṇar-ok⁴² áldozatait figyeli. Egy másik arca
 A titkos igazságokat vizsgálja gyönyörködve,
 Mint ahogy a hold világítja meg az égtájakat. Egy másik arca
 Győzedelmes csatában ellenségeit leigazza és
 Haragvó szívvel a csatatéren áldozatokat mutat be. Egy másik arca
 A hegyvidékeket lakó *kuravar*-ok kúszónövényhez hasonló derekú,
 Csodálatos lánya, Valli⁴³ társaságában örvendezik.
 Murukaṇ háromszor kettő arca ily módon látja el kötelességeit. (83-103.)

Arany füzérrel ékes, szép, s vonzó mellkasának
 Vörös vonalai⁴⁴ az ereje által sugarakat kibocsájtó,
 Nagy hírnevet szerzett, pusztító, magasba emelt, behajlított karjaihoz hajlanak.
 Egyik karját az egekben utazó híres bölcseknek a magasba tartja.⁴⁵
 Egyik karját a derekára helyezi.
 Egyik karja pompás ruhákkal borított combján pihen.
 Egyik karja elefántösztökét emel.
 Két karja kiváló, fekete pajzsot tart és lándzsát forgat.
 Egyik karja a mellkasával együtt világít.
 Egy karja a füzéreivel együtt ragyog.
 Egyik karját forgatja, miközben karperecei lefelé csúsznak.
 Egyik karja édesen daloló csengőt ráz.
 Egyik karja kék egekből hulló heves esőzést okoz.

⁴² Tam. *antaṇar*, jelentése: 'a ragyogók', helyüzt valószínűleg a *brāhmanikus* vallás papjai. Más etimológia szerint a kifejezés a szkt. *vedāntin*-nal áll kapcsolatban.

⁴³ Murukaṇ fiatalabb felesége, a hegyi vadászok lánya, a vágy erejének és a spontán szerelemnek megtestesülése.

⁴⁴ A mellkas vonalainak két jelentése is lehet: 1.) a saivák hamuval festett szent vonalai (*tripuṇḍram*); 2.) a férfiak felsőtestének három vonala a mellkas és a has között, amely a szépséget és az erőt jelképezte.

⁴⁵ Valószínűleg az ősbölcseket, *devarṣiket* védelmezi, akik az égbolton utazgattak, hogy megvédjék a földet a nap hevétől.

Egyik karja esküvői füzért helyez égi menyasszonyára.
Murukaṅ tizenkét karja ily módon látja el kötelességeit. (104-118.)

Odabent sok hangszer hangja szól, kemény fából
Készült *vayir* kürtöt⁴⁶ fújnak, fehér kagylókürt zeng,
Hangos villámokhoz mérhető dörgésű harci dobok kíséretében
A győzedelmes zászlókon foltos pávák rikoltoznak.
Az égbolt útján sebes utazást remélve,
Murukaṅ az egész világ által dicsőített, magasba emelkedő hírnevű
S változatlan minőségű Alaivāy-ba ment, ám nem csak ott találad. (119-125.)

3. Tiruvāṇṇakuṭi⁴⁷

A faháncsból készült ruhát viselő, csodálatosan
Jobbra tekeredő csigavonalú kagylóhoz hasonló, tiszta, ősz hajú,
Makulátlanul ragyogók, kik gazellabőrt
Viselnek, a lesoványodott testű, mellkasukon
Kiugró csontúak, kik napokig nem esznek,
A gyűlölettel s dühtől megtisztult elméjük, kik ismerik,
Mit a tanultak nem tudnak,– e tanultak
Számára határt szab a kiválóságuk –,
Kik vágytól és haragtól megszabadultak,
Kik semmiféle szenvedést nem ismernek,
Ők, az utalattól mentes, tiszta tudású bölcsek lépnek be elsőként.⁴⁸ (126-137.)

Füstöt elnyelő, folttalan, tiszta ruhájukban,
A nyiladozó bimbójú füzérekkel ékes, pompás
Mellkasú églakók kedves szívvel zenélnek
Fülnek kellemes hangolású kiváló hárfáik húrjain,
Lágy beszédük édes, mint a húrok pengetése.
Betegséget nem ismerő, mangófa
Ragyogó hajtásaihoz hasonló testű,
Mint arannyal dörzsölt próbakő, oly csodás sárgás bőrű,
Pompás gyöngyökkel ékes övű, hullámozó derekú,
Hibátlan leányokkal az églakók együtt ragyognak. (138-147.)

⁴⁶ Bambuszból készült hosszú kürt.

⁴⁷ Murukaṅ egyik fontos szentélye, Paḷaṇi közelében. A település neve a Tiruvāṇṇakuṭi az istennő (Tiru), a tehének (*ā*), és a nap (*iṇaṇ*) imádatára utal.

⁴⁸ A következő rész egy Murukaṅ tiszteletére tett felvonulást ír le, ahol istenek, félistenek és más égi lények jelennek meg.

Azután érkezik a fehér fogainak vájataiban mérget rejtő,
 Lángokat sziszegő rettenetes erejű
 Kígyót megölő, csikos, széles szárnyú
 Madár jelét viselő gyönyörű, hosszú zászlójú gazdag isten;⁴⁹
 A jobbán magasodó fehér bikás zászlójú, sokak által imádott, erőskarú,
 Az Umával együtt ragyogó, nem pislogó,⁵⁰ háromszemű,
 Három erődöt pusztító félelmetes, nagy isten;⁵¹
 És a százszor tíz szemű, a száznál is több
 Áldozatot bemutató, a pusztító győzelmet arató
 Kétszer két felemelt agyarú, méltóságteljes járású
 S lelógó hatalmas ormányú, magas elefántja
 Nyakára felült ragyogó, gazdag isten.⁵² (148-159.)

A Négy Nagy Istennek⁵³ az az egyetlen vágyott cselekedete,
 Hogy a kiváló városokkal betelepült világot őrizze.
 A sokak által imádott Három Isten⁵⁴ pedig vezérré vált
 És megjelent, hogy megvédelmezze a világot.
 A lótuszból kisarjadt, hibátlan, örökkévaló
 Négyarcú isten⁵⁵ is eljött megtekinteni őt a látszólag
 Különbözőképp megjelentő, de bölcsességükben nem különböző
 Négy külön természetű tizenegyszer három isteni lényvel⁵⁶
 És kétszer kilenc felső világot elértekkel⁵⁷ együtt.

Ők megjelenő csillagokhoz hasonlóképp tűntek fel, csillagképpé egyesülve,
 Kik felemelkedő szélhez hasonlóan suhanók, a széllel együtt

⁴⁹ Viṣṇu-ra utaló sorok, amelyekben megjelenik hátsállata, Garuḍa.

⁵⁰ Az istenek közös jellemzője, hogy nem pislognak (*imāiyavar*).

⁵¹ Śiva-ra utaló sorok, akit itt kedvesével, Umā-val (Umai) látunk. A rövid jellemzés megemlíti harmadik szemét és a három erődöt pusztító aspektusát (*tripurāri*).

⁵² Indra (Intiraṅ) leírása, amelyben megjelenik fehér elefántja (Airāvata) és két aspektusa: 'az ezerszemű' (*sahasrākṣa*) és 'a százáldozatú' (*śatakṛatu*).

⁵³ A négy nagy isten azonosítására több lehetőségünk is van: 1. Brahmā, Viṣṇu, Śiva és Indra; 2. a *lokapāla*-k: Indra, Yama, Varuṇa és Kubera; 3. négy varṇa: brāhmaṇa, kṣatriya, vaiśya, śūdra. Mind közül a *lokapāla*-k tűnnek a legvalószínűbbnek.

⁵⁴ Viṣṇu, Śiva, Indra.

⁵⁵ Brahmā-ra utal, hiszen ő a négyarcú (*caturmukha*) isten, aki lótuszból született (*padmayoni*).

⁵⁶ A harminchárom isteni lény a következő: tizenkét *āḍitya*, tizenegy *rudra*, nyolc *vasu* és az *aśvin*-ok.

⁵⁷ A tizennyolc *gaṇa* a következő: *deva*-k, *siddha*-k, *asura*-k, *daitya*-k, *garuḍa*-k, *kinnara*-k, *cāraṇa*-k, *kimpuruṣa*-k, *yakṣa*-k, *vidyādhara*-k, *uraga*-k, *rākṣasa*-k, *bhūta*-k, *piśāca*-k, *muni*-k és a háromfajta *antara*-k,

Lobbanó tűzhöz hasonló erejűek, a tűz lobbanásakor
 Mennydörgő villámokhoz hasonló hangúak,
 Ők, hogy kérjék s visszaszerezzék eredeti rangjukat,⁵⁸
 Keresztülvándoroltak az égen, megérkeztek és most együtt mutatkoztak.
 Hibátlan tanokat követő nő társaságában⁵⁹ Murukaṅ bizonyos napokon
 Āviṇaṅkuṭiban tartózkodik. De nem csak ott találsz! (160-176.)

4. Tiruvērakam⁶⁰

A kétszer három kötelességet⁶¹ elvégző, hibátlan természetűek,
 Kik mindkét ágon sok törzs által tisztelt, ősi vérvonalúak,⁶²
 Kik ifjúságuk huszonnégyszer kettő évét⁶³ a kijelölt úton eltöltve,
 Az erényekről szóló tanítást követték,
 Kiknek a háromféleképp leírt három tűz⁶⁴ hoz gazdagságot,
 A kétszer születettek a helyes pillanatot ismerve beszélnek.
 Három fonalból álló három kiváló zsinórt⁶⁵ és
 Testükön megszáradó nedves ruhát viselnek,
 Magasan összetett kezekkel imádják őt,
 A titkos igébe⁶⁶ zárt hat betűt éneklük,
 Azt állítva, hogy ő egyenlő a nyelvvel és
 Különféle illatos virágokat tartva, illatozva örvendeznek.
 Az Ūr Ērakam-ban lakik, ám nem csak ott találsz. (177-189.)

⁵⁸ Egy dél-indiai hagyományra utal. Történt egyszer, hogy Murukaṅ dühbe gurult és megfosztotta a teremtőisten Brahmā-t isteni minőségétől, ám teremtés nélkül a többi istenség feladata (a fenntartás és a pusztítás) is feleslegessé vált. Hogy megbékítsék Murukaṅ-t és visszaszerezzék rangjukat, együtt jöttek el hozzá.

⁵⁹ Nem világos, hogy kire utal ez a részlet.

⁶⁰ A szentély pontos helye nem ismert. U. Vē. Cāminātaiyar kutatásai nyomán ma a hinduk többsége Swamimalai-jal azonosítja (Tanjavur környékén).

⁶¹ A *brāhmaṇa*-k hat kötelessége: tanulás (*adhyayana*), tanítás (*adhyāpana*), áldozatok bemutatása (*yajana*), másokat áldozatok bemutatására sarkallni (*yājana*), adományozás (*dāna*) és adományok elfogadása (*pratigraha*). *adhyāpanam adhyayanam yajanam yājanaṁ tathā/dānam pratigrahaṁ caiva brāhmaṇānām akalpayat. Mānavadharmasāstra* I. 88.

⁶² Utalás a *brāhmaṇa* gotra-kra, vö. tam. *kuṭi*.

⁶³ A negyvennyolc év a *brāhmaṇa*-k tanulásnak szentelt, cölilátusban töltött életszakaszára utal (*brahmacarya*).

⁶⁴ Szkt. *agnireta*, a három szent tűz nevei: *āhavanīya*, *dakṣiṇāgni* és *gārhapatya*.

⁶⁵ Tam. *ñāṅ*, szkt. *yajñopavita*. A megházasodott *brāhmaṇa*-k három szent zsinórnja, mely egyesével három-három fonalból áll.

⁶⁶ Tam. *kēlvi*, szkt. *mantra*. A Murukaṅ-nak szóló titkos mantra hatsszótagú: *na-ma-ku-mā-rā-ya*. Napjainkban elterjedtebb a *śa-ra-va-ṇa-bha-va*.

5. Kuṅrutōrāṭal⁶⁷

A szerecsendiókkal tűzdelt illatos indákat viselő lándzsás pap⁶⁸,
 Aki fején kubébaborstól kellemes, kuṭavi⁶⁹ és
 Fehér *kūtālam*⁷⁰ virágokkal díszített koszorút visel,
 És aki ragyogó, szantálpéptől illatozó mellkasú,
 A kegyetlen nyilakkal öló erdőlakók⁷¹ által készített,
 Hosszú bambuszban érlelt mézborban gazdag,
 Kis hegyi falvakban lakó rokonaival együtt örvendezik,
 S a kicsi *toṅṭakam*⁷² hangjára kuravai-t⁷³ táncol.

Murukaṅ az ujjjak érintésére nyíló, különféle illatú,
 Mély, hegyi források mellett virágzó, méhek körbedongta
 Virágok csokraiból szótt füzérekkel,
 S *kullai*⁷⁴ illatos levelű virágaival felékesített
 Hajfonatú leányokkal táncol,
 Akik méhzizégés övezte, vöröstörzsű kadamba fák
 Fehér virágfürtjeit, s hús, nagy leveleit is hajukba tűzik,
 Kik ringó csipőjükön gyémántövet viselnek,
 S akiknek járása a páváéhoz hasonlatos.

Ő a vörös férfi, a vörös ruhájú,
 Kinek fülén vörös hegyek ceyalai fáinak⁷⁵ hús bimbói lengedeznek,
 Ő a derékszalagot⁷⁶ s hősi bokaperecet⁷⁷ viselő,
 a *ceccai* virágfüzérrel ékes.
 Ő a fuvolán, kürtön, s sok kis hangszeren játszó.
 Ő az ki kossal áll, ő a pávás, kinek hibátlan kakas van
 Pompás zászlaján, ő a magas férfi, a karpereces karú,
 Kit hárfahúr zizégéséhez hasonló, édes hangú,

⁶⁷ A fejezet címe annyit jelent: 'minden egyes hegy tetején'.

⁶⁸ Tam. *vēlaṅ*, 'a lándzsás ember', akit Murukaṅ megszállt; 'az istenség papja'.

⁶⁹ Vad jázmin, vö. szkt. *mallikā*.

⁷⁰ *Convovulus gemellus*.

⁷¹ Tam. *kāṅavar* 'erdei emberek'; 'vadászok'.

⁷² A hegyvidékekre jellemző kisméretű dob.

⁷³ Eksztatikus tánc, mely a hegyi népekre volt jellemző. A *kuravai*-t táncolók kézenfogva, körbe-körbe táncoltak, addig, amíg el nem szédültek, eszméletüket nem veszítették.

⁷⁴ Indiai kender.

⁷⁵ *Saraca Asoca* 'aśoka fa'.

⁷⁶ Tam. *kaccai*.

⁷⁷ Tam. *kaḷal*.

Apró jeleket viselő, illatos, hűvös testű leányok öveznek.
 Ő, aki derekára kötött, földig érő ruhát visel,
 A *mulavū*⁷⁸ dobokhoz hasonló széles karjait felemelve
 Átöleli a puha vállú, őzekhez hasonló leányokat, s vezeti őket a táncban.
 Minden egyes hegy tetején táncot lejt. Ez az ő örök természete. Ám nem csak itt
 találad. (190-217.)

6. Pałamutircōlai⁷⁹

Ahol az apró kölest, virágokkal keverik össze és kecskegidákat ölnek,
 Ott, ahol a kakasos zászló lengedezik,
 A minden városban megünnepelt ragyogó fesztiválokon
 És a hívei által dicsőített megfelelő helyeken,
 A térben, melyet a lándzsás pap jelölt ki,
 Az erdőkben és ligetekben, a csodálatos szigeteken,
 A folyókban és tavakban, s más különböző helyeken,
 Városok terein és utak kereszteződéseinél,
 az új virágot hajtó *kaṭampu* fák melletti gyülekezőhelyeknél,
 A nyilvános csarnokokban és oszlopos helyiségekben,
 az őt imádók vad táncot⁸⁰ járnak.
 A nagyrabecsült, felékesített uralkodói zászló előtt, melyet
 Tisztított vajjal és fehér mustárral dörzsöltek be, csodálatosan beszélnek,
 Meghajolva tisztelik, és nagy virágokat szórnak.
 Két fajta, különböző színű ruhát viselnek,
 Vörös fonalat kötöznek magukra, fehér puffasztott rizst hintenek és
 Nagyerejű, széles patájú, zsíros kecskék
 Vérével kevert fehér rizsből áldozatot készítenek
 És azt más felajánlásokkal együtt bambusz kosarakba helyezik.
 Egy kis friss kurkumától illatos vizet hintenek, majd
 A nagy és hús *kaṇavīram*⁸¹ illatos és hús füzereit
 Szétvágják és felakasztják.
 A sűrű hegycsúcsok pompás templomaiban
 Illatos füst emelkedik és az emberek hegyek törzsi dalait⁸² éneklük,
 Csobogó vízesések zenéjével együtt édes hangszerek hangja száll.

⁷⁸ Félgömb alakú, mélyhangú dob.

⁷⁹ Pałamutircōlai: 'a liget, ahol a gyümölcsök beérnek'. Murukaṇ egyik legfontosabb szentélye, ma: Ałakarkōyil (Madurai közelében).

⁸⁰ Tam. *veri-y-āṭṭam*. Az istenség által megszállt hívek örült, eksztatikus tánca.

⁸¹ *Nerium oleander* 'vörös leander'.

⁸² Tam. *kuṛiñci*.

Különböző formájú virágokat hintenek, s félelmet okozó
 Vértörös kölest szórnak. A hegyi leányok⁸³
 Muruku⁸⁴ hangszerén⁸⁵ játszva rettegést okoznak azoknak, kik megtagadják az Urat,
 De utat is mutatnak számukra Muruku hatalmas és rettenetes templomvárosába.
 A táncre kijelölt földeken hangosan énekelve,
 Sok kürtöt megfújva, görbe csengőkkel csengetve,
 A soha meg nem futamodó elefántot, Piñimukam-ot⁸⁶ éltetik,
 Az esdeklők pedig, hogy vágyaikat elérjék, magasztalják Murukaṅt.
 A hozzá vezető, jól ismert út, azokra a helyekre vezet, ahol ő lakik.

Bárhon is legyél, megláthatod őt, ám
 Mikor majd szemtől szembe álltok és meglátod arcát, imádd őt,
 Összetett kezekkel tiszteld, a lábához hajolva imádd és mondd:
 „Ó, a magas s nagy hegyek csúcsa, az ott kékellő, s zöldellő forrás!⁸⁷
 Ó, az öt elem közül Egy,⁸⁸ melyet ragyogó kezekben tartasz!
 Ó, hat által szült hat formát öltött gazdag úr!
 A *banyan* fa istenének⁸⁹ gyermeke! A magas hegycsúcsok
 Lányának fia!⁹⁰ Ó, Halálisten ellenségeid számára!
 A harcban győzedelmes hadistennő Korravai kisfia!
 Ó, az ékszereket viselő ősi istennő gyermeke!
 Ó, az égiek üdvözölte görbe íjú seregek vezére!
 Füzéres mellkasú! Írásokat ismerő tudós!⁹¹
 Harcban egyedülálló! Csaták bátor hőse!
 Az *antaṅar*-ok kincse!⁹² A bölcsék szavainak hegye!
 A leányok férje! Oroszlán a harcosok között!
 Ó, széles karjaiban lándzsát tartó nagy és nemes úr!
 Ó, hegytörő, ki mindig győzedelmes!⁹³
 Ó, eget érintő magas hegyek hőse!
 Ó, nagydicőségű, pompás szavú dalnokokat védelmező oroszlán!

⁸³ A hegyi Kuṅam törzsből származó leányok.

⁸⁴ Murukaṅ neve.

⁸⁵ Talán a *tonṭakam* nevű dob.

⁸⁶ Murukaṅ elefántjának és pávájának is a neve.

⁸⁷ A kék szín a forrás vizére, a zöld szín a forrás körül zöldellő dús növényzetre utal.

⁸⁸ Ez az elem a *tűz*. A hagyomány szerint Murukaṅ (Skanda) egy tüzes szikraként született Śiva homlokából, amelyet Agni küldött.

⁸⁹ Śiva.

⁹⁰ Pārvati.

⁹¹ Murukaṅ már a legkorábbi időktől kezdve az írások és a tudományok védelmezője volt.

⁹² Észöbbi neve ezzel állhat párhuzamban: *Subrahmaṅya* 'aki kedves a *brāhmaṅa*-khoz'.

⁹³ A Krauñca hegy széthasítására utal, ami Tārakā démon lakhelye volt.

Kivételes ősök sarja, nagynevű Muruka!
 Ó, a barátaidnak adakozó híres, hatalmas úr!
 Ó, a szenvedőknek adakozó, aranyékszeres Vörös Isten!
 Ó, a félelmetes hosszú lándzsájú, ki az esdeklőket megajándékozza,
 S akiket sok harcban győztes, ünnepelt mellkasával megvédelmez!
 A nagy emberek által dicsőített híres isten!
 A Cür démon nemzetségét megőelő, sokcsatájú örvöngő erő!”
 Amennyire általam ismeretes, ily mennyiségű imádság még nem elegendő. (218-249.)

„Nagyságodat megismerni az élőknek igen nehéz.
 Én azért jöttem, hogy lábadnál elmélkedjek. Senki sincs,
 Ki veled egyenlő lenne, ó, bölcs!” De még ki sem mondtam
 Ezen gondolataimat, abban a pillanatban elmémben
 Sok, különböző alakot öltött törpe híved együtt
 Jelenik meg, ragyogva, az ünnepség színhelyén és azt mondják:
 „Ez az ember méltó az ajándékaidra! Ékesen szóló koldus ő,
 Ki most hozzád érkezett, ó, hatalmas úr, hogy növelje a te nagy dicsőséged
 És édes, jó szavakkal imádjon téged, sokféleképpen!”

Akkor a határtalan erejű, fényes istenség majd
 Eljön, az eget saját nagysága által megéri, érinti,
 Félelmetes alakja elnyeli a magas szférákat és
 Mintha egy ősi illat kiáradna, fiatal, isteni formáját megmutatja.
 „Szabadulj meg a félelmeidtől! Tudom, hogy miért jöttél.” Eképp
 Szól és szeretetteljes, kedves szavainak nincs vége.
 A sötét s mély tengerek által körülvett világban te egy vagy azok közül,
 kinek megjelenik majd és pompás, nehezen elérhető ajándékokat ad. (250-295.)

Mint amikor különféle zászlók lengedeznek úgy árad a víz, akil fát⁹⁴ sodor,
 Szantálfa törzsét gyökerestül görgeti, a magányos bambusz
 Virágait csillogó ágaikkal együtt söpri el, gyökereket tép ki,
 A magas, égbolttal harcoló hegyek közé ékelődött, napkoronghoz hasonlatos
 Hús, illatos lépesméz darabokra töri, pompás
*ācīni*⁹⁵ érett gyümölcsseinek pépjét összekeveri és
 Szétszórja az illatos *nākam*⁹⁶ virágait. A feketearcú majmok
 Együtt reszketnek a szélespofájú, foltoshomlokú majmokkal,

⁹⁴ *Aquilaria agallocha* 'sasfa'.

⁹⁵ *Artocarpus heterophyllus* 'kenyérfa'.

⁹⁶ *Rhizophoraceae* 'mangrove'.

Az elefánttehenek remegnek a hideg szélben, miközben az elefántbikák
Gyémántot rejtő agyarái elmerülnek az áradatban.

Csodás aranyékszer színe csillog, ahogy a víz az aranyat szitálja.

A banánfák gyökerestül kifordulnak,

Az éretlen kókuszdiók fürtjei lehullanak a támadástól,

A bors indáinak fekete fürtjei elpusztulnak.

Megrémülnek a pettyestollú, könnyűjárású pávák.

Kakasok és tyúkók együtt menekülnek a vadkanokkal,

Éppúgy, mint a fekete pálmafa törzsének rostjaihoz hasonló

Fekete szőrrel borított testű, görbelábú medvék,

Akik hegyi barlangokba bújnak és beássák magukat.

Vadtehenek feketeszarvú bikái bögnék, míg távolról

Kellemes hangon zubogó vízözön hallatszik,

Murukaṅ a hegyek Ura, ahol a kertekben érik a gyümölcs. (296-317.)

Így ér véget a *Tirumurukārrupatai*, az *Útbaigazítás Murukaṅ Urunkhoz*.

DISPUTA
